

Viktig om stråling i bok om skolen

Einar Flydals har i boka *Kritiske blikk på skolen* skrevet et kapittel om ikke-ioniserende stråling fra trådløse kommunikasjonssystemer. Dette er noe av det beste jeg har sett oppsummert på norsk om temaet og anbefales alle som er opp-tatt av helse spørsmål. For foreldre med barn i skolealder bør kapitlet være obligatorisk lesing.

TEKST IVER MYSTERUD FOTO KAI TORGEIR DRAGLAND OG SHUTTERSTOCK

Forfattere: Ole Briseid, Jon E. Bakke, Theo Koritzinsky, Unni Helland, Jan Moen, Silje Hrafa Tjersland, Inge Eidsvåg, Anne Tingelstad Wøien, Einar Flydal

Tittel: Kritiske blikk på skolen

Utgiver: Z-forlag

Utgivelsesår: 2018 (276 sider)

ISBN: 978-82-93187-37-0

Pris: kr 348

Pc-er, nettbrett og trådløse nett fins overalt i skoleverket, i alle byg, i alle fag og på alle trinn.

Flydals kapittel er det siste i ei bok der ti personer med ulike roller og bakgrunn skriver kritiske artikler om norsk skolevesen. De kommer med konstruktive innspill og forslag til endringer. Dette er i seg selv viktig, men på siden av denne omtalen, som kun omhandler Flydals bidrag.

Forfatteren arbeidet nesten hele sitt yrkesliv med IKT – informasjons- og kommunikasjonsteknologi – og har vært teknologientusiast med interesse for de store mulighetene telekommunikasjon kunne gi på miljøfronten. Som pensjonist begynte Flydal å sette seg inn i forskningen på og det politiske spillet rundt helseeffekter av ikke-ioniserende stråling. Dette er temaer som gikk ham hus forbi gjennom mer enn 30 år i bransjen. Flydals oppdagelser sjokkerte ham, og i boka bruker han mye tid på å fortelle andre om sine funn. Han skriver blant annet i klartekst:

”Min oppfatning er at vi nå står overfor en ”tobakksskandale” større enn tobakksskandalen for en del år tilbake. Forskningsfunnene som påviser helse- og miljøskader er langt klarere enn vi blir fortalt av bransjen og myndighetene, og langt klarere enn vi selv har lyst til å innse.”

Kapitlet innledes med å påpeke at ”det er noe som skurrer med innføringen av trådløst IKT-utstyr i skolen.” I flere land, byer og enkeltskoler fattes vedtak om å redusere påvirkningen fra slikt utstyr, men i Norge går vi motsatt vei: ”Vi er stolte over å være fremst og tidligst i verden med å ta i bruk ny teknologi, og vi er for tida opptatt av å sørge for at nettbrett og trådløse nett skal fins overalt i skoleverket, i alle byg, i alle fag og på alle trinn.”

Ifølge Opplæringsloven går det klart fram at elevenes helse og arbeidsmiljø er skolens ansvar når eleven oppholder seg på skolens område og at skolen er pålagt å sørge for et sunt og hensiktsmessig læringsmiljø. Flydals poeng og store bekymring er at dagens forskningsresultater tilsier at innføringen av nettbrett og trådløse nettverk (wi-fi) ikke er i tråd med Opplæringsloven og bidrar til dårlig helse og arbeidsmiljø. På den bakgrunn presenterer han i resten av kapitlet hva han har kommet fram til i løpet av sine pensjonistår. Dette er også presentert som en slags personlig reise der vi ser hva han oppdaget og hva dette betyr for helse og miljø. Dette retoriske grepet gjør teksten artig og lese, og Flydal er flink til å forklare fagstoff og de politiske og praktiske implikasjonene av det. Naturlig nok er barn og unge den

BOKOMTALE

røde tråden i et kapittel om norsk skole, en aldersgruppe som er spesielt sårbar for stråling. Flydal oppsummerer grunnen til dette på en utmerket måte, noe alle som leser kapitlet vil finne interessant – og bekymringsfullt. Han avslutter med en diskusjon av hva man bør gjøre i det norske skoleverket, basert på alle forskningsdata som peker på at stråling fra trådløse kommunikasjonssystemer er helseskadelig.

Det er lett å stille seg bak det Flydal skriver i siste avsnitt:

”Dersom norske myndigheter ikke setter i gang tiltak og følger føre var-prinsippet når det gjelder potensielle helseskader fra elektromagnetisk stråling, vil det – slik vi nå ser at kunnskapsstatus er – være å spille hasard med nålevende og kommende generasjoners helse.”

Flydal klarer på 52 sider i relativt lite format å gi en lesverdig og forståelig oversikt over sentrale aspekter av temaet ikke-ioniserende stråling og helse. Jeg har vært interessert i slike temaer siden 1990-tallet, og dette er nok den beste og mest kortfattede oversikten jeg har lest. Den er i seg selv verd prisen boka koster. Skulle du i tillegg være generelt interessert i norsk skole og hva som kan få den bedre, får du ni andre kapitler på kjøpet ved å skaffe deg *Kritiske blikk på skolen*.

Om bokkapittel-forfatteren

Einar Flydal (f. 1949) har allsidig bakgrunn som journalist, forsker, strategirådgiver og utvikler. Han har mer enn 30 års erfaring fra telekommunikasjons- og IT-bransjen, der han blant annet har tatt for seg mulige miljøgevinster og -skadevirkninger. Som pensjonist har han særlig gravd seg ned i helsemessige skadevirkninger ved elektromagnetiske felt/stråling. Han blogger jevnlig om slike temaer: <https://einarflydal.com/>

Artikler i *Helsemagasinet* av Einar Flydal

- Flydal E. Slik skaper trådløs kommunikasjon sykdom. VOF 2015; 6 (4): 26–30.
- Flydal E. Vi trenger nye sikkerhetsstandarder for stråling. VOF 2015; 6 (5): 66–9.
- Flydal E. ”Ha-ha! Hvordan kan så svak stråling ha så stor virkning?” VOF 2017; 8 (6): 44–6.
- Flydal E. Hva skaper influensaepidemier? VOF 2018; 9 (5): 78–82.

The advertisement features three magazine covers from Helsemagasinet VOF. The first cover is titled 'Ketogent kosthold mot sykdom' and features a roasted chicken. The second cover is titled 'Neurologiske sykdommer' and features a portrait of Albert Einstein. The third cover is titled 'Trenger vi kosttilskudd?' and features a close-up of a mouth with a yellow pill on the tongue. Below the covers, the text reads: '1 ÅRS PREMIUMABONNEMENT BARE 600 KR (papirutgave + nett) www.vof.no'.